

OFERTA EDUKACYJNA
PRACOWNI DZIAŁAŃ MUZEALNYCH
ZAMKU KRÓLEWSKIEGO
W WARSZAWIE – MUZEUM

dla Uniwersytetów III Wieku

OPRACOWANIE TEKSTU:
ZESPÓŁ PRACOWNI DZIAŁAŃ MUZEALNYCH

SPIS TREŚCI

I. Wykłady i seminaria dla słuchaczy Uniwersytetów III Wieku

1. Z dziejów Zamku Królewskiego w Warszawie
2. Tu także inni godni naszej pamięci... – sławne postaci z zamkowych komnat i obrazów
3. Motywy antyczne
4. Dawni mistrzowie w Zamku Królewskim w Warszawie
5. Zamek Królewski na kartach historii – aspekt konserwatorski
6. Ciekawość świata, czyli Zamek Królewski w Warszawie okiem przyrodnika
7. Tajemnice dawnych mistrzów
8. Z Janem Matejką po dziejach Polski
9. Dzieje Rzeczypospolitej Obojga Narodów
10. Poczet królów Polski
11. Poczet królowych Polski
12. Poczet królowych europejskich
13. Poczet królów europejskich
14. Gabinet Monarchów Europejskich XVIII wieku
15. Życie codzienne w dawnych wiekach
16. Przed wojną to było lepiej – czyli o dwudziestoleciu międzywojennym
17. Wielcy wodzowie
18. Rzeczpospolita sarmacka
19. Królewskie stroje, czyli o modzie w dawnych wiekach
20. Eleganckie dodatki, zbędne przedmioty, czyli bez czego kobieta nie może się obejść
21. Sekrety królewskiej kuchni
22. Dzieje orderów i odznaczeń w Polsce
23. Style
24. Najpiękniejsze miasta
25. Niezwykłe miejsca z czterech stron świata
26. *Ex luto Marienburg*. Architektoniczne oblicza Europy
27. Zamki i pałace
28. Prawie wszystko o Zamku Królewskim w Warszawie
29. Wielcy twórcy
30. Architektura Europy. Europa i jej sztuka
31. Kultura i świadomość europejska
32. Religie z czterech stron świata
33. Świat islamu
34. Wielkie kultury Europy

II. Wykłady z aktorem

III. Kurs malarstwa i rysunku

Pracownia Działań Muzealnych zaprasza na

wykłady, które stanowią ciekawą, przystępną w formie i bogatą poznawczo propozycję edukacyjną dla słuchaczy Uniwersytetów III Wieku. Wiele z zaproponowanych tematów inspirowanych jest elementami wnętrz zamkowych i eksponowanymi tutaj dziełami sztuki.

Zajęcia prowadzi zespół pracowników Zamku (PDM) z wieloletnim doświadczeniem w popularyzowaniu sztuki i historii.

Wykłady trwają 60–90 min.

Oplata za wykład wynosi 150 zł od jednej grupy (maksymalna liczba osób w grupie – 33).

W wykładzie mogą jednocześnie uczestniczyć maksymalnie trzy grupy, czyli ok. 99 osób.

Oplata za taki wykład wynosi **200 zł**.

Z wykładem nie łączy się wtedy zwiedzanie ekspozycji.

Spotkanie może być wzbogacone zwiedzaniem tematycznym części ekspozycji, gdy ma to uzasadnienie w treści wykładu i tylko w przypadku zajęć dla jednej grupy (do 33 osób).

Oplata za takie zajęcia nie ulega zmianie i wynosi **150 zł** od grupy.

Zapraszamy również na **Wykłady z aktorem**. Koszt zajęć wynosi **250 zł**.

SPOSÓB REZERWACJI WYKŁADÓW

W załączonym do oferty formularzu prosimy podać nazwę wybranego przez Państwa cyklu wykładów lub tytuły konkretnych wykładów z zaznaczeniem cyklu, z którego pochodzą. Zamówienia będą realizowane w miarę wolnych terminów i dostępności sal.

ZGŁOSZENIA NA WYKŁADY

prosimy kierować w formie pisemnej na adres:

Pracownia Działań Muzealnych
Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum
plac Zamkowy 4, 00-277 Warszawa
tel./fax 22 35 55 291
e-mail: pdm@zamek-krolewski.pl

Informacja zamkowa
tel. 22 35 55 170

1. Z dziejów Zamku Królewskiego w Warszawie

Prowadzenie: kustosze Daniel Artymowski, Anna Czekaj, Sławomir Szczocki

Dzieje Zamku Królewskiego w Warszawie, jednego z najważniejszych zabytków w Polsce, są niezwykle ciekawe. Rozgrywały się tu wydarzenia ważne dla całego kraju. Spotkanie z historią Zamku jest więc spotkaniem z historią Polski, a także Europy.

TEMATY

1. Skromne wielkie początki. Zamek i Warszawa Piastów
2. Z duchem Barbary Radziwiłłówny w tle. Zamek Jagiellonów
3. Wielka rozbudowa. Zamek Wazów
4. Między Zamkiem a pałacem. Epoka saska
5. Czasy obiadów czwartkowych. Zamek Stanisława Augusta
6. Zamek czasów niewoli. Wiek XIX
7. U Pana Prezydenta. Zamek międzywojenny
8. Jak Feniks z popiołów. Zagłada i odbudowa Zamku

2. Tu także inni godni naszej pamięci... – sławne postaci z zamkowych komnat i obrazów

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

Wnętrza Zamku są bogato wyposażone w portrety, z których każdy kryje w sobie ciekawą historię osoby na nim przedstawionej. Interesujące są też dzieje ich twórców i innych postaci, które zaludniały niegdyś komnaty zamkowe.

TEMATY

1. Polski Horacy – Maciej Kazimierz Sarbiewski
2. Nieznośny pan Wolter, czyli o oświeceniu
3. Poeta w biskupich fioletach – Ignacy Krasicki
4. „My z Bożej łaski...” król Stanisław August
5. Wstrzemięźliwość Scypiona, czyli o Rzymianach
6. Wstrzymał Słońce... – Mikołaj Kopernik
7. Królowa Bona
8. Car wielkiej nadziei – Aleksander I

3. Motywy antyczne

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

Próba przybliżenia słuchaczom wpływu antyku – kultury Grecji i Rzymu – na wiek XVIII, a pośrednio i na nasze czasy. Wiek XVIII, a szczególnie okres panowania króla Stanisława Augusta, jest w Warszawie dobrze reprezentowany chociażby poprzez wnętrza Zamku Królewskiego i Łazienek. W zajęciach nawiązywać będziemy także do innych rezydencji polskich (takich jak Łańcut, Wilanów) i do przykładów analogicznych poza granicami naszego kraju. Był to bowiem czas, kiedy – przynajmniej w dziedzinie kultury – Europa mówiła jednym głosem...

TEMATY

1. Wstrzemięźliwość Scypiona, czyli jak Plutarch z Cheronei uczył historii Europę
2. Chwała Aleksandra... czyli Aleksander Wielki jako wzór do naśladowania
3. Winckelmann Polski, czyli o umiłowaniu antyku w XVIII w.

4. Telemach między Homerem a Fenelonem, czyli starożytność przetworzona
5. Wergiliusz, Owidiusz, Horacy, czyli poezja rzymska we wnętrzach stanisławowskich
6. W czym mieszać, a w czym pić? Naczynia starożytnych Greków
7. Sprawiedliwość i pokój, czyli bogowie starożytni w repertuarze symboli
8. Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu, czyli co by nam namalował Canaletto, gdyby nie malował Warszawy
9. Gajusz Juliusz Cezar, czyli o końcu republiki
10. Oktawian August, czyli powrót złotego wieku
11. Kaligula, Neron, Domicjan, czyli czarne owce
12. Pieniądze nie śmierdzą, czyli o Wespazjanie i Tytusie
13. Wojna i pokój, czyli o Trajanie i Hadrianie
14. Filozof i jego syn, czyli o Marku Aureliusz i Kommodusie
15. Septymiusz Sewer i jego następcy, czyli zmierzch bogów
16. Z prądem czy pod prąd, czyli o Konstantynie Wielkim i Julianie Apostacie

4. Dawni mistrzowie w Zamku Królewskim w Warszawie

Prowadzenie: kustosz Maria Zawartko-Laskowska

Spotkania o charakterze wykładów, bogato ilustrowane slajdami, połączone ze zwiedzaniem wybranych fragmentów ekspozycji zamkowej związanej z tematem.

TEMATY

1. Rembrandt – malarz, rysownik i grafik w jednej osobie
2. Mistrz Canaletto i jego warszawskie obrazy
3. Marcello Bacciarelli – nadworny malarz króla Stanisława Augusta
4. Królewskie arraszy Zygmunta Augusta
5. Dar prof. Karoliny Lanckorońskiej dla Zamku Królewskiego na Wawelu i w Warszawie – dzieje i oblicze kolekcji
6. Biblioteka Stanisławowska – historia zbiorów królewskich i obecna kolekcja dr. Tomasza Niewodniczańskiego
7. Kobierce wschodnie z kolekcji Teresy Sahakian
8. Szlakiem zegarów po salach Zamku Królewskiego

Dodatkowo:

9. Leonardo da Vinci – tajniki warsztatu mistrza
10. Caravaggio i caravaggionizm – o burzliwym życiu, twórczości i warsztacie pracy fascynującego malarza baroku oraz jego wpływie na innych artystów

5. Zamek Królewski na kartach historii – aspekt konserwatorski

Prowadzenie: kustosz Maria Zawartko-Laskowska

Wykłady dotyczące prac konserwatorskich i rekonstrukcyjnych w Zamku Królewskim, Arkadach Kubickiego i pałacu Pod Blachą. Połączone są ze zwiedzaniem wybranych fragmentów ekspozycji zamkowej związanej z tematem.

TEMATY

1. Od grodu książęcego do siedziby królewskiej – dzieje Zamku Królewskiego w Warszawie od XIII do XVIII w.
2. Choć mury runęły w pamięci, wciąż trwa, czyli o zburzeniu i odbudowie Zamku Królewskiego w Warszawie
3. Pałac Pod Blachą – jego historia i sławni mieszkańcy. Apartament Księcia Józefa Poniatowskiego
4. Arkady Kubickiego i ogrody zamkowe – historia i kształt obecny

5. Zamek Królewski okiem konserwatora – o pracach konserwatorskich i rekonstrukcyjnych w salach zamkowych

6. Sala Rycerska – historia królewskiego projektu, idea i symbolika wystroju

6. Ciekawość świata, czyli Zamek Królewski w Warszawie okiem przyrodnika

Prowadzenie: kustosz Maria Zawartko-Laskowska

Zagadnienia o charakterze interdyscyplinarnym, polecane szczególnie osobom zainteresowanym niekonwencjonalnymi połączeniami różnych dziedzin wiedzy. Wykłady bogato ilustrowane slajdami, połączone ze zwiedzaniem wybranych fragmentów ekspozycji zamkowej związanej z tematem.

TEMATY

1. Botanicznym szlakiem po ekspozycji – motywy roślinne i ich symbolika we wnętrzach Zamku Królewskiego
2. Ci, których myśl sięgała gwiazd... Mikołaj Kopernik, Jan Heweliusz i Marcin Poczobutt – astronomowie z Sali Rycerskiej Zamku Królewskiego w Warszawie
3. Król Jan III Sobieski mecenasem nauk i uczonych
4. Życie naukowe i artystyczne na dworze królów z dynastii Wazów
5. Zainteresowania naukowe i mecenat ostatniego króla Polski
6. Od kunstkamer i gabinetów osobliwości do nowoczesnych muzeów przyrodniczych – kolekcje instrumentów naukowych Stanisława Augusta na tle ówczesnej Europy
7. Szaleństwo balonowe, czyli o pasjach aeronautycznych w czasach stanisławowskich
8. O alchemikach, cyrulikach i medykach w służbie polskich monarchów

7. Tajemnice dawnych mistrzów

Prowadzenie: kustosz Maria Zawartko-Laskowska

Spotkania, które oprócz wykładu bogato ilustrowanego slajdami, mogą mieć też część **o charakterze pokazowo-warsztatowym**.

TEMATY

1. Przegląd dawnych technik malarskich i rysunkowych
2. Dawne techniki graficzne
3. Od pełnej tajemnic alchemii do nauk przyrodniczych
4. Oryginał czy falsyfikat, czyli o nowoczesnych metodach badawczych, które mogą pomóc w konserwacji, ustalaniu warsztatu twórcy lub wieku obiektów
5. Różne oblicza martwych natur – osobliwości przyrodnicze czy odrębny gatunek w malarstwie pełen symbolicznych znaczeń
6. Blaski i cienie – o znaczeniu światła w twórczości malarskiej i badaniach konserwatorskich

8. Z Janem Matejką po dziejach Polski

Prowadzenie: kustosz Anna Czekał

Świat przedstawiony na obrazach Jana Matejki fascynuje wielu Polaków. Dzięki realistycznej technice malarskiej mistrza Jana mamy złudzenie, że zaglądamy w głąb danej epoki, przyłapując historyczne postaci na gorącym uczynku. Czy jednak możemy tak bezgranicznie ufać artyście, który działał w określonych warunkach historycznych, pod presją zaborów, mając też prawo do własnej artystycznej wizji? Spróbujemy dociec, ile historycznej prawdy kryją obrazy Matejki.

TEMATY

1. *Batory pod Pskowem* – niedźwiedź pod stopami króla
2. *Rejtan* – bohaterowie i zdrajcy
3. *Konstytucja 3 maja* – majowa jutrzienka

4. Cykl *Dzieje cywilizacji w Polsce* – Matejkowski podręcznik historii
5. *Jan III pod Wiedniem* – Europie przypomnieć Polskę
6. *Stańczyk* – trefniś, filozof, prorok?
7. *Kazanie Skargi* – obudzić sumienie narodu
8. *Unia lubelska* – uczcić rocznicę, okolicznościowa twórczość Jana Matejki

9. Dzieje Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Prowadzenie: kustosze Anna Czekał i Sławomir Szczocki

Okres I Rzeczypospolitej jest gloryfikowany jako czas największej potęgi kraju albo włączany w ramy czarnej legendy rozpasania i warcholstwa polskiej szlachty. Z czego możemy być dumni, a co kładzie się cieniem na naszych dziejach? Podczas wykładów omówimy najważniejsze sfery życia społecznego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

TEMATY

1. Jak zostać królem w dawnej Rzeczypospolitej, czyli o wolnej elekcji
2. W blasku korony. Insygnia i koronacje władców Polski
3. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Dzieje unii Polski i Litwy
4. Sejmujące Stany. Sejm Rzeczypospolitej Obojga Narodów
5. Temida staropolska, czyli o sądach w dawnej Rzeczypospolitej
6. Pod znakiem Marsa, czyli o wojsku w dawnej Polsce
7. Witaj, majowa jutrzhenko, czyli o Konstytucji 3 maja
8. Królewski pocztulion, czyli historia staropolskiej poczty
9. Z sakiewki i portfela, czyli pieniądź w dziejach Rzeczypospolitej
10. Eskulap staropolski, czyli o medycynie i medykach
11. „Takie będą Rzeczpospolite, jakie ich młodzieży chowanie”. Edukacja w dawnej Rzeczypospolitej.
12. Z poselstwem do króla, czyli o dawnych posłach, poselstwach i ceremoniale dyplomatycznym

10. Poczet królów Polski

Prowadzenie: kustosze Anna Czekał i Sławomir Szczocki

Pomazańcy boży, z bożej łaski – koronowani królowie polscy. Było ich 28, ale choć wszyscy otrzymali sakrę z rąk biskupa, tylko nieliczni zasłużyli na przychylną pamięć historii. Byli wśród nich śmiali wodzowie i kunktatorzy, świetni gospodarze i rozrzutni bawidamkowie, władcy stawiający na pierwszym miejscu dobro państwa i egoiści, którzy za wszelką cenę starali się utrzymać władzę. W popularny sposób przybliżymy sylwetki wybranych królów Polski, ukazując ich działalność na tle epoki, w której żyli.

TEMATY

1. Ze Szczerbcem i w koronie, czyli o pierwszym z wielkich Bolesławów
2. Król i biskup, czyli dziwne przypadki króla Bolesława Śmiałego
3. Mały wielki król, czyli Władysław Łokietek i jego droga ku wielkości
4. „...a zostawił murowaną”, czyli o Kazimierzu zwanym Wielkim
5. Nie tylko Grunwald, czyli Władysław Jagiełło i jego czasy
6. Ojciec królów, czyli Kazimierz Jagiellończyk – twórca potęgi domu Jagiellonów
7. Zygmunt August, czyli alchemia panowania
8. „Polak, Węgier, dwa bratanki”. Stefan Batory – siedmiogrodzki książę na tronie polskim
9. Szwedzki Jagiellon, czyli Zygmunt III na tronie polskim
10. Polska wieku srebrnego, czyli czasy Władysława IV
11. Król z potopu, czyli trudne panowanie Jana Kazimierza

12. Wielki wódz skrzydlatych jeźdźców, czyli za króla Jana
13. Dole i niedole króla Stanisława, czyli rzecz o Stanisławie Leszczyńskim
14. Między Zamkiem a Łazienkami, czyli Stanisław August – ostatni król Rzeczypospolitej

11. Poczec królowych Polski

Prowadzenie: kustosze Anna Czekaj i Sławomir Szczocki

Królowe Polski – kobiety, żony, matki, politycy, święte... Postaci z krwi i kości ukryte w cieniu mężów – królów. Potrafiły w znaczący sposób kształtować codzienność życia rodziny, dworu i państwa. Niektóre z nich wpisały się także w wielką historię polityczną naszego kraju. W popularny sposób przybliżymy sylwetki wybranych królowych, ukazując ich osobowość na tle epoki, w której żyły.

TEMATY

1. Jadwiga Andegaweńska – kobieta, królowa, święta
2. Ze smokiem w herbie – rzecz o królowej Bonie
3. Barbara Radziwiłłówna – romantyczna miłość Zygmunta Augusta
4. Anna – ostatnia z rodu Jagiellonów na tronie polskim
5. Anna i Konstancja – habsburskie siostry, żony Zygmunta III
6. Żona dwóch Wazów – Ludwika Maria, polityk we francuskiej sukni
7. Eleonora Wiśniowiecka – lubiana żona nielubianego męża
8. „Największe a jedyne duszy kochanie” – Marysieńka Sobieska

12. Poczec królowych europejskich

Prowadzenie: kustosze Anna Czekaj i Sławomir Szczocki

Europejskie królowe – postacie nietuzinkowe, barwne, wybitnie zdolne, piękne i ambitne, z determinacją dążące do zdobycia i utrzymania wpływu na polityczne i obyczajowe życie swojej epoki. Przedstawimy szczęśliwe i nieszczęśliwe dzieje kobiet, które odcisnęły piętno na historii własnych państw i całej Europy.

TEMATY

1. Katarzyna II – wielka władczyni, namiętna kobieta
2. Katarzyna Medycejska – Florentynka na tronie francuskim
3. Eleonora Akwitańska – burzliwe życie królowej Francji i Anglii
4. Izabela Kastylijska – katolicka królowa
5. Elżbieta Łokietkówna – Polka na tronie Węgier
6. Maryna Mniszchówna – samozwańcza caryca Rosji
7. Elżbieta I Tudor – złoty wiek Anglii
8. Maria Stuart – tragedia królowej Szkocji
9. Krystyna Szwedzka – ostatnia latorośl rodu Wazów
10. Maria Teresa – „cud domu Habsburgów”
11. Maria Antonina – królowa, która lubiła ciastka
12. Wiktoria Hanowerska – epoka królowej, królowa epoki
13. Elżbieta Bawarska – cesarzowa Sissi

dodatkowo:

1. Kleopatra – legenda kobiecości
2. Neferetiti – egipska piękność
3. Roksolana – królowa z haremu

13. Poczec królów europejskich

Prowadzenie: kustosze Anna Czekaj i Sławomir Szczocki

Wybitni władcy – mężowie stanu, myśliciele, wielcy dowódcy, ale często również – autokraci, cholerycy, dziwacy. Co decydowało o ich wielkości – cechy osobiste czy okoliczności historyczne? Spróbujemy poszukać odpowiedzi na pytanie, gdzie może tkwić sekret ich nietuzinkowych biografii.

1. Aleksander Wielki – Macedonia podbija świat
2. Konstantyn Wielki – *in hoc signo vinces*
3. Karol Wielki – „pierwszy król”
4. Wilhelm Zdobywca – ostatni, który podbił Anglię
5. Ludwik IX Święty – „król ziemskich królów”
6. Ludwik I Wielki – Węgry Andegawenów
7. Maciej Korwin – błysk węgierskiego imperium
8. Henryk VIII – róże i ciernie angielskiego renesansu
9. Gustaw I Waza – legenda Szwedów
10. Karol V Habsburg – monarchia bez granic
11. Filip II Habsburg – arcykatolicki król Hiszpanii
12. Ludwik XIV – Słońce Francji
13. Piotr I – wielki reformator Rosji
14. Fryderyk Wielki – artysta, filozof, mąż stanu
15. Franciszek Józef – pierwszy urzędnik cesarstwa

dodatkowo:

1. Ramzes II Wielki – biblijny faraon
2. Juliusz Cezar – cesarz, który nie chciał być królem
3. Herod I Wielki – król Judei z łaski Rzymu
4. Czyngis-chan – twórca imperium mongolskiego
5. Witold Wielki – niedoszły król Litwy

14. Gabinet Monarchów Europejskich XVIII wieku

Prowadzenie: kustosz Anna Czekaj i Sławomir Szczocki

Wiek XVIII był czasem oświeconych monarchów. Królowie europejscy aspirowali do miana filozofów, pisarzy, poetów czy aktorów. W rzeczywistości często bywali egocentrycznymi despotami. Właściwie niewiele wiemy o ich życiu i złożonych osobowościach, a z pewnością warto byłoby poznać „kolegów po fachu” naszego króla Stanisława Augusta.

TEMATY

1. Fryderyk Wielki – artysta, filozof, mąż stanu
2. Krwawy tyran czy święty? Dramatyczne losy Ludwika XVI
3. Katarzyna Wielka – despotyczna caryca i namiętna kobieta
4. Józef II – cesarz reformator
5. Gustaw III – król w teatrze władzy
6. Pan na Watykanie i więzień swoich czasów – burzliwe dzieje Piusa VI
7. Farmer George – Jerzy III, władca Wielkiej Brytanii
8. Wojownik mimo woli – sułtan Abdülhamid I i jego czasy

15. Życie codzienne w dawnych wiekach

Prowadzenie: kustosz Anna Czekaj

Wielkie kampanie wojenne i wielka polityka wybitnych wodzów decydują o losach świata, ale to, co najbliższe jest człowiekowi, to jego codzienne, zwykłe sprawy. I najczęściej to nas najbardziej ciekawi w historii naszych przodków.

TEMATY

1. Życie codzienne w czasach biblijnych
2. Życie codzienne w starożytnym Egipcie
3. Życie codzienne w starożytnej Grecji
4. Życie codzienne w Cesarstwie Rzymskim
5. Życie codzienne w średniowiecznym mieście
6. Życie codzienne w średniowiecznych zakonach
7. Życie codzienne w Warszawie czasów Jagiellonów i Wazów
8. Życie codzienne magnatów w Rzeczypospolitej
9. Życie codzienne w dworku szlacheckim epoki sarmatyzmu
10. Życie codzienne w Warszawie i na Zamku okresu oświecenia
11. Życie codzienne podróżujących po Europie w czasach nowożytnych
12. Życie codzienne w Warszawie w okresie międzywojennym
13. Życie codzienne w okupowanej Warszawie

16. Przed wojną to było lepiej – czyli o dwudziestoleciu międzywojennym

Prowadzenie: kustosz Anna Czekaj

TEMATY

1. U pana prezydenta, czyli na Zamku w dwudziestoleciu międzywojennym
2. „Wiadoma rzecz stolica...”, czyli życie codzienne w Warszawie okresu międzywojennego
3. Pióra, perły i jedwabie..., czyli o modzie w międzywojniu
4. Na manewrach i na balu, czyli życie codzienne oficerów II Rzeczypospolitej
5. Hartuj się, czyli o sporcie w Polsce okresu międzywojennego
6. „Miłość ci wszystko wybaczy...”, czyli gwiazdy i gwiazdeczki, aktorzy i aktoreczki dwudziestolecia międzywojennego
7. Czas wolny, czyli w co i gdzie się bawić po pracy
8. Świat jest bliżej, czyli o podróżach w okresie międzywojennym
9. Przedwojenne maniery, czyli savoir vivre i bon ton
10. Józef Piłsudski i kobiety jego życia

17. Wielcy wodzowie

Prowadzenie: kustosz Anna Czekaj

TEMATY

1. Hannibal, czyli „cudowna broń” nie zawsze pomaga
2. Hun Attyła – zdobywca Rzymu... prawie
3. Saladyn – rycerz orientu
4. Shogun Tokugawa – lojalność samurajów
5. Hernán Cortés – sława konkwistadora

6. Eugeniusz Sabaudzki – żołnierz na salonach
7. George Washington – ojciec narodu
8. Horatio Nelson i Artur, ks. Wellington – Brytyjczycy na szerokich wodach konfliktów z Francją
9. Napoleon Bonaparte – geniusz czy mitoman?
10. Ferdynand Foch, czyli zapomniany marszałek Polski

18. Rzeczpospolita sarmacka

Prowadzenie: kustosz Anna Czekaj

TEMATY

1. O pojedynkach w dawnej Polsce
2. O urzędach w dawnej Polsce
3. O broni i koniach w dawnej Polsce
4. O zdrowiu i medycynie w dawnej Polsce
5. O jedzeniu w dawnej Polsce
6. O wychowaniu i szkole w dawnej Polsce
7. O kobiecie i rodzinie w dawnej Polsce
8. O stroju i manierach w dawnej Polsce

19. Królewskie stroje, czyli o modzie w dawnych wiekach

Prowadzenie: kustosz Agnieszka Lichacz

Cykl spotkań o strojach noszonych w Polsce w wybranych epokach historycznych. Istotnym elementem narodowej historii, kultury i obyczajowości jest właśnie strój. Jego podstawowa funkcja to ochrona ciała, ale sposób ubierania zdradza też wiele informacji o właścicielu – jego pozycji społecznej, zamożności, poglądach politycznych, wyznaniu i epoce, z której pochodzi. Dzięki obrazom znajdującym się w Zamku Królewskim w Warszawie będziemy mogli zobaczyć, jak wyglądały i zmieniały się podstawowe części ubioru, dodatki, fryzury.

TEMATY

1. W garderobie króla. Stroje w czasach Stanisława Augusta
2. Pantofelki, podwiązki, wstążki – suknie dam
3. Kontusz, żupan, pas – polski strój narodowy
4. Powiew renesansu. Jak ubierano się za czasów królowej Bony i króla Zygmunta
5. „Złocistych materyj na zimę, a kitajek na lato” – stroje Wazów
6. Od hiszpańskiej kryzy do „bezwstydných” dekoltów – moda w wieku XVII
7. Rozważna i romantyczna – stroje w czasach księcia Józefa
8. Chłopczyce i damy. Ostatni eleganci dwudziestolecia międzywojennego
9. W zdrowym ciele zdrowy duch – historia stroju sportowego
10. Za mundurem panny sznurem – o strojach wojskowych na przestrzeni wieków
11. Niech żyje bal – o sukniach, maskach i przebraniach karnawałowych w dawnej Polsce

20. Eleganckie dodatki, zbędne przedmioty, czyli bez czego kobieta nie może się obejść

Prowadzenie: kustosz Agnieszka Lichacz

Czy możemy obejść się bez torebki, perfum, pięknych butów? Oczywiście, że nie. Te eleganckie dodatki wiele mówią o nas kobietach. W dawnych czasach również mężczyźni nie mogli pokazać się publicznie bez takich rekwizytów jak krawat, kapelusz czy wachlarz. Wykłady przybliżą nam historię tych zdawałoby się zbędnych drobiazgów.

TEMATY

1. Zwiewne piękno, elegancki dodatek – historia wachlarza
2. Torebka symbol kobiecości zawsze pod ręką – sakiewki, woreczki, torebki. Nieodłączna część damskiego stroju
3. Pachnidła, barwidła, pomady – kosmetyki od zarania dziejów
4. Pot bogów, kadzidło, woda królowej węgierskiej – fascynująca historia perfum
5. Guzik z pętelką – całkiem poważnie o guzikach
6. „Pod starym kapeluszem kryje się często dobra głowa” – nakrycia głowy na przestrzeni wieków
7. To, co ukryte dla oka – jak to z tą bielizną było
8. „Mogę być naga tak długo, jak będę miała na nogach odpowiednie buty” (Anna Dello Russo) – historia obuwia
9. Złota blask, diamentów czar – o królewskich klejnotach
10. Dla mężczyzn też co nieco – historia krawata, spodni i butów... na obcasie

21. Sekrety królewskiej kuchni

Prowadzenie: kustosz Agnieszka Lichacz

Polska kuchnia kształtowała się przez tysiąclecie. Na jej smak wpływały warunki klimatyczne, bogactwo świat roślinnego i zwierzęcego, inne kultury i kraje, a także królowie i ich żony. Wykłady przybliżą słuchaczom zwyczaje związane z kuchnią, stołem i obyczajami.

TEMATY

1. Królewska uczta u Wierzyńka, kuchnia Piastów i Jagiellonów
2. Królowa Bona i jej włoszczyzna
3. Korzenie, sól, szafran – czego nie mogło zabraknąć na Wazowskim stole
4. Kuchnia, stół i sarmackie obyczaje w *Compendium ferculorum* zebrane
5. Obiady nie tylko uczone. Stanisławowskie obiady czwartkowe
6. Od Wróbla do Oazy – anegdota Franciszka Fiszera nie tylko o śledziku
7. Indyk z sosem, groch z bigosem – warszawskie gospody, winiarnie, kawiarnie, traktiernie
8. Kuchnia narodowa – czyli jaka?

22. Dzieje orderów i odznaczeń w Polsce

Prowadzenie: kustosze Anna Czekał i Sławomir Szczocki

„Miecz w ręku kawalera to jego fortuna, nie zawieszony na szyi znak Złotego Runa” – niechętnie komentowali zachodnie zaszczyty nasi szlachecy antenaci. Niemniej po trudnych początkach narodziły się w Polsce nagrody honorowe, które wyróżniały i wyróżniają obywateli szczególnie zasłużonych dla Ojczyzny. O fascynującej historii orderów i odznaczeń polskich wpisanej w nasze dzieje opowiemy w niniejszym cyklu.

TEMATY

1. Od zakonu do orderu – trudne początki znaków zaszczytnych w Polsce
2. Order Orła Białego – zasług najwyższa nagroda
3. Nagradzając, zachęca – metamorfozy Orderu św. Stanisława
4. Błękitna wstęga honoru – burzliwe dzieje Orderu Virtuti Militari
5. Pierś zdobna w orderu – odznaczenia wojskowe od 1918 r.
6. Pierś zdobna w orderu – odznaczenia cywilne od 1918 r.

23. Style

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

W trakcie popularnych wykładów omawiane będą style architektoniczne występujące na Zamku z odwołaniem do najciekawszych przykładów architektury światowej i polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Warszawy. Wykładom towarzyszyć będzie zwiedzanie wybranych części Zamku.

TEMATY

1. W poszukiwaniu absolutnego piękna. Od Pitagorasa do oświecenia
2. O architekturze ksiąg dziesięć. Witruwiusz – największy nauczyciel europejskich architektów
3. Gotyk – strzelista świętość
4. Renesans – harmonia odnalezionego antyku
5. Barok – sztuka jest teatrem
6. Barok wileński – perła architektury Rzeczypospolitej
7. Klasycyzm – styl Stanisława Augusta
8. Bauhaus – narodziny nowoczesności
9. Styl zakopiański

24. Najpiękniejsze miasta

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Werona – miasto Romea i Julii
2. Wenecja
3. Wilno i jego barok
4. Warszawa w czasach saskich
5. Florencja – kolebka kultury renesansu
6. Paryż – nie tylko wieża Eiffla
7. Petersburg – Wenecja Północy
8. Drezno – saski Paryż
9. Palmanova i inne miasta idealne

25. Niezwykłe miejsca z czterech stron świata

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Watykan – państwo papieży
2. Tadź Mahal – pomnik miłości
3. Carcassonne – miasto średniowiecza
4. Rzym antyczny – stolica świata
5. Istambuł – tam, gdzie Wschód spotyka się z Zachodem

6. Nie tylko Żelazowa Wola – budowle związane z Fryderykiem Chopinem

26. Ex luto Marienburg. Architektoniczne oblicza Europy

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

Dawne porzekadło mówi: „Z błota jest Malbork, z kamienia Buda, z marmuru zaś Mediolan”. W tej dowcipnej formie zawiera się stwierdzenie o różnorodnym obliczu architektury europejskiej. Narody szukały własnej tożsamości również w formach budowli. Czy im się to udało?

TEMATY

1. „Znasz-li ten gmach, gdzie wielkich sto podwoi”? Od Krzywej Wieży w Pizie do gmachów Mussoliniego
2. Alcàzar w Toledo, fantazje Gaudiego. Egzotyczna ścieżka architektury hiszpańskiej
3. Unter den Linden. Architektura niemiecka. Mimo wszystko świetna
4. Ta nieznośna wieża Eiffla, czyli elegancja Francji
5. Cebulaste cerkwie czy zimny klasycyzm? Rosja w poszukiwaniu stylu narodowego
6. Przy kominku niedogrzana, ale bardzo ciekawa architektura brytyjska
7. Hellada, Turcja czy Grecja? Zmienne oblicze architektury greckiej
8. Perła Bałtyku. Czy związek hanzeatycki stworzył własną architekturę?
9. I wreszcie my, czyli o wybitnych twórcach polskiej architektury

27. Zamki i pałace

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Chambord – największy z zamków nad Loarą
2. Blois – teatr historii
3. Vaux le Vicomte – preludium Wersalu
4. Wersal – kaprys Króla Słońce
5. Topkapi – pałac z 1001 nocy
6. Urbino – najpiękniejszy pałac renesansu
7. Ferrara – potęga rodu Ester

28. Prawie wszystko o Zamku Królewskim w Warszawie

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Jak mieszkał król – apartament Stanisława Augusta
2. Sala Balowa i jej wielki twórca Domenico Merlini
3. Nie od razu Zamek zbudowano
4. Zniszczenie i odbudowa Zamku
5. Pałac Pod Blachą – siedziba księcia Józefa
6. Arkady Kubickiego i ogrody zamkowe

29. Wielcy twórcy

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Leonardo da Vinci
2. Antonio Gaudi – fantazja hiszpańska
3. Tycjan – portrecista władców i nie tylko

4. Andrea Palladio – wielki architekt renesansu
5. Rembrandt – apogeum sztuki
6. Piero della Francesca – obrazy jak poezja
7. Widok na Ponte Rialto. Canaletto i wedutyści

30. Architektura Europy, Europa i jej sztuka

Prowadzenie: mgr inż. arch. Beata Artymowska

TEMATY

1. Doskonały podręcznik starożytności. W szkole Witruwiusza, czyli jak budowali Grecy i Rzymianie
2. Jak budowali chrześcijanie. Od Konstantyna do świętego średniowiecza
3. Wzorem starożytnych. Harmonia odrodzenia
4. Przeciw heretykom. Ofensywa baroku
5. Okruchy historii. Style „neo”
6. Funkcjonalne jest piękne. Nasz codzienny Bauhaus

31. Kultura i świadomość Europejska

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

TEMATY

1. Fundament. Piękno Grecji i potęga Rzymu
2. W cieniu krzyża. Średniowiecze Zachodu i Wschodu Europy
3. W poszukiwaniu utraconego czasu. Humanizm odrodzenia
4. W nadziei na rozumny ład. Optymizm oświecenia
5. Mówiąc: ojczyzna. Romantyzm i nacjonalizm
6. Przepis na tort, czyli o świadomości europejskiej

32. Religie z czterech stron świata

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

Na Zamku – oknu Rzeczypospolitej na świat – zbiegały się różne wątki kulturowe i religijne. Warto o nich rozmawiać, szczególnie, że świat staje się coraz mniejsza wioską...

TEMATY

1. Pięć filarów islamu
2. Mahomet – prorok Allacha
3. Między rozłamem a tradycją. Dlaczego islam jest podzielony?
4. Judaizm czasu świątyni
5. Judaizm w rozproszeniu – diaspora
6. Skrzypek na dachu. Kultura żydowska
7. W blasku ikonostasu. Świat prawosławia
8. W cieniu katakumb. Świat pierwszych chrześcijan
9. Książę Siddhartha zwany Buddą. Narodziny buddyzmu
10. Siedmioraka ścieżka. Podstawowe wierzenia buddyzmu
11. Wielki Wóz, Mały Wóz i Wóz Pioruna – trzy główne szkoły buddyjskie

33. Świat islamu

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

Islam to ekspansywna religia często obecna w mediach. Jednocześnie to świat fascynującej kultury o wielowiekowej tradycji. W dawnej Rzeczypospolitej nie brakowało powiązań ze światem islamu. Tła do wykładów dostarczają wspaniałe kobierce wschodnie z unikatowej kolekcji Teresy Sahakian w pałacu Pod Blachą.

TEMATY

1. Mahomet – prorok Allacha
2. Pięć filarów islamu
3. Historia: kalifowie, sułtanowie, odłamy islamu
4. Architektura islamu
5. Literatura 1001 nocy
6. Filozofia islamu, czyli mądrość prawa
7. Nauka
8. Nie tylko miniatury, czyli o sztuce w islamie
9. Turcja sułtanów. Turcja wojskowych. Turcja mułłów? Muzułmańska historia Turcji
10. Wojna światów. Islam i dramat Syrii

34. Wielkie kultury Europy

Prowadzenie: kustosz Daniel Artymowski

Wielkie kultury Europy to próba przybliżenia nie tylko kultury wysokiej najciekawszych krajów Europy, ale także ich obyczajów i stereotypów, które nierozzerwalnie się z nimi łączą. Naszym rozważaniom towarzyszyć będą pytania: Czy narody Europy w dalszym ciągu tworzą wielką kulturę? Jakie jest miejsce Polski w tej kulturowej wspólnocie?

Uwaga: Wykład może być wzbogacony prezentacją tekstów związanych z tematem zajęć, w wykonaniu aktora i reżysera Teatru Atlantis. Taka wersja spotkania kosztuje 250 zł od grupy.

1. „Znaszli ten kraj?” Czyli Włochy, których rekomendować nie trzeba
2. „Komu bije dzwon?” Hiszpania od Cervantesa do Hemingwaya
3. Doktor Faustus, czyli kultura niemiecka mimo wszystko wysoka
4. Życie paryskie. Kultura Francji od Rolanda do Picassa
5. „Pod samowarem siedzi moja Masza...”, czyli Rosja Puszkina, Tołstoja i innych
6. *Five o'clock*, czyli spotkanie z kulturą angielską
7. Grek Zorba. Grecja od Peryklesa do Nikosa Kazantzakisa
8. Martwa natura z perłą, czyli o Holendrach i van Goghu
9. Gulasz i czardasz. Węgry w środkowej Europie
10. Przyczółek Wschodu czy Zachodu? Turcja między Europą i Azją
11. I wreszcie my, czyli: Czy Polacy stworzyli wielką kulturę europejską?

Każdy temat poświęcony danemu krajowi może być rozwinięty w osobny cykl składający się z 6–8 spotkań, np.

Anglia

1. Popołudniowa herbatka – spojrzenie na Anglię
2. *Opowieści kanterberyjskie*. Zabawne i krwawe dzieje Anglii średniowiecznej
3. Król, Magna Charta i Parlament, czyli kto u licha rządzi w Anglii
4. „Być albo nie być”, czyli w świecie Szekspira i królowej Elżbiety
5. Sześć żon... Henryk VIII i jego renesansowy temperament
6. Oxford, Cambridge i Newton – czyli przepis na europejskie oświecenie

7. Romantyczne życie Childe'a Harolda. Lord Byron i jego współcześni
8. Anglia zapięta pod szyję. Niezrównana królowa Wiktorja i jej czas

Rosja

1. Bliny i kawior – Rosja od kuchni
2. Święta Ruś. Od Moskwy do Rosji
3. W stronę Europy. Piotr I i jego reforma
4. Dwa światy. Moskwa i Petersburg
5. Hercen i rozdroża Rosji. W stronę rewolucji
6. Tołstoj i inni. W kręgu literatury
7. Uczniowie Riepina. Trochę o sztuce rosyjskiej
8. Symfonia patetyczna. Rosja muzyczna

Hiszpania

1. Flamenco i Alhambra, czyli wstęp do Hiszpanii
2. Od Celtów do Wizygotów. Hiszpania najdawniejsza
3. *Pieśń o Cydzie*. Arabowie, Żydzi, rekonkwista
4. Walka z wiatrakami. Cervantes i renesans Hiszpanii
5. Urok wieku złotego, czyli o sztuce i o teatrze
6. „Komu bije dzwon?” W stronę wojny domowej
7. El Greco, Goya i po Goi, czyli co wnosi kultura hiszpańska

II. Wykłady z aktorem

Pracownia Działań Muzealnych proponuje słuchaczom Uniwersytetów III Wieku i innym grupom zorganizowanym nową, atrakcyjną formę przekazu wiedzy o historii, kulturze i sztuce. Wykład kustosa PDM wzbogacony jest prezentacją tekstów związanych z tematem zajęć. Aktor i reżyser Teatru Atlantis uzupełnia spotkanie komentarzem zaczerpniętym z jego doświadczeń zawodowych.

Cena wykładu z aktorem wynosi 250 zł od grupy.

Proponowane tematy

1. „I śmiech niekiedy może być nauką”. Życie i twórczość Ignacego Krasickiego
2. Bawić i uczyć. Stanisław August i jego teatr
3. Awantura w... Wenecji. Carlo Goldoni i świat jego komedii
4. Być albo nie być... czy Szekspir był Szekspirem? Teatr elżbietański
5. Mieszczanin czy szlachcic? Molière – komediopisarz w blasku Króla Słońce
6. „O nierządne królestwo...” Jan Kochanowski i teatr renesansu
7. Wesele Figara, czyli jak komedia przygotowuje rewolucję
8. „Teatr mój widzę ogromny...” Stanisław Wyspiański i teatr belle époque
9. „Narodziny tragedii z ducha muzyki”, czyli co się stało z optymizmem Greków? Eurypides, Sofokles, Ajschylos
10. Co u diabła z tym kutasem? Świat komedii Aleksandra Fredry
11. *Mazepa*. Teatralna kariera pewnego kozaka
12. *Don Juan*. Czego możemy się nauczyć od największego uwodziciela wszech czasów?
13. Doktor Faustus. W poszukiwaniu duchowego złota – od Goethego do Manna
14. Żołnierz samochwał – zawsze atrakcyjny i nie zawsze głupi świat farsy
15. *Rewizor*, czyli mądryemu biada. Teatr rosyjski od Gogola do Czechowa
16. Na wielkiej scenie historii. Stefan Żeromski i jego teatr
17. Posel z Lechistanu... Literacka opowieść o Turcji w 600-lecie nawiązania stosunków dyplomatycznych
18. Między Neronem a filozofią. Teatr Seneki

19. Racine, Corneille, Voltaire. Klasyczny teatr Francji
20. Życie snem. Teatr Hiszpanii złotego wieku

III. KURS MALARSTWA I RYSUNKU

Zapraszamy chętnych na kurs malarstwa i rysunku (sześć cykli w roku, po pięć zajęć każdy). Prowadzić go będzie artysta plastyk Lech Żurkowski. Proponujemy zajęcia w dwóch grupach realizujących identyczny program.

I grupa: czwartki, godz. 9.30–11.30, II grupa: czwartki, godz. 12.00–14.00.

Zapewniamy potrzebne materiały plastyczne. Jedynie w wypadku drogich podobrazí pobierane będą dodatkowe, niewielkie opłaty. Nie wymagamy wcześniejszych doświadczeń plastycznych.

Opłata za zajęcia wynosi **150 zł za cykl (5 zajęć)**.

Zapisy w Informacji zamkowej, tel. 22 35 55 170.

Liczba miejsc ograniczona.

Zajęcia odbywają się w pałacu Pod Blachą!

Formularz zgłoszenia wykładu PDM*

Warszawa, dnia.....

Pieczęć uniwersytetu

NAZWA UNIWERSYTETU.....
.....

ADRES I NR TEL.....
.....
.....

GRUPA..... LICZBA OSÓB.....

TEMAT WYKŁADU

/ SEMINARIUM.....
.....

NAZWISKO OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ.....

TEL. KONTAKTOWY.....

Przyjmuję warunki podane w *Informatorze*. Brak informacji o rezygnacji z zajęć lub niezgłoszenie się grupy pomimo pisemnego potwierdzenia terminu spowoduje obciążenie uniwersytetu kosztami poniesionymi przez Zamek.

.....
Podpis kierownika placówki

* Formularz prosimy powielić według potrzeb.

Opracowanie tekstu: Zespół Pracowni Działań Muzealnych
Redakcja i korekta: Tatiana Hardej, Anna Właźnik.....
Projekt graficzny, skład i przygotowanie do druku: Aleksandra Kuc
Autorzy zdjęć: Andrzej Ring, Sławomir Szczocki
© Copyright by Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, 2014
ISSN 2084-4824
Druk i oprawa: Poligrafus Jacek Adamiak

Arx Regia® Ośrodek Wydawniczy Zamku Królewskiego w Warszawie – Muzeum

